

meget specifikke hæleriregler harmonerer dårligt med, at kriminelle begår flere former for kriminalitet samtidig – og måske ofte ved en pengeoverførsel dårligt nok selv ville kunne svare på, hvilke af deres kriminelle aktiviteter en bestemt sum penge hidrører fra.

Endvidere har særlovsreguleringer i et vist omfang medført, at der mangler balance i, hvornår en straffebestemmelse er supplerende beskyttet med hæleriregler. EU-markedsordningslovene har været et særlig markant eksempel, der dog nu er reguleret. Værdipapirhandelloven frembyder også et eksempel: Insiderhandel og kursmanipulation kan straffes med op til 4 års fængsel og kan give et ganske betragteligt udbytte. Der er regler om, at en værdipapirhandler, der har mistanke om insiderhandel eller kursmanipulation, ikke må medvirke til handel, men der er ingen hæleriregler.

Der er heller ikke hæleriregler vedrørende de penge, der erhverves ved salg af fisk, der er udbytte fra overtrædelse af fiskerilovgivningen. Det samme gælder for udbyttet fra lejermord eller såkaldt »gorillavirk-somhed«. Den nye § 125 a i straffeloven om menneskesmugling, der har en maksimumstraf på 4 år, er ikke suppleret med regler om hæleri, selv om det klart er et område, hvor der er mulighed for et betydeligt økonomisk udbytte. Udvalget nævner også piratkopiering som et eksempel på et vindingsområde, hvor der ikke er hæleriregler.

Dele af nutidens kriminalpolitisk debat har sit udgangspunkt i, at bekæmpelse af kriminalitet gennem kriminalisering af den efterfølgende bistand er et væsentligt led i forsøget på at etablere en situation, hvor kriminalitet ikke betaler sig, fordi man ikke kan drage fordel af udbyttet. Derfor går bevægelsen i retning af at kriminalisere befattning med udbytte fra al kriminalitet. Udvalget konstaterer, at det umiddelbart synes at være et naturligt udgangspunkt, at der ikke er noget kriminelt udbytte, der er mere acceptabelt end andet.

Udvalget anfører endvidere, at bevismæssige hensyn kan tale for, at der kun findes én bred bestemmelse. I nogle tilfælde vil der således være ond tro med hensyn til, at der er tale om udbytte fra straffbare forhold, men ikke nogen fornemmelse af, om udbyttet hidrører fra narkotikakriminalitet, fra de af straffelovens § 284 omfattede berigelsesforbrydelser eller fra anden kriminalitet. Det gør både tiltalen og domstolens subsumption (dvs. retsanvendelse) vanskelig. Og problemstillingen forenkles som nævnt ikke af, at de kriminelle ofte ikke er specialiserede, men bevæger sig inden for flere områder, der kan give udbytte.

Endvidere har udvalget overvejet de spørgsmål, der kan opstå i relation til internationale anmodninger om retshjælp. Ved gennemførelse af anmodninger fra et

andet land om tvangsindgreb kræver Danmark dobbelt strafbarhed. I tilfælde, hvor der tillige er sigtet for en efterfølgende medvirken, der ikke er omfattet af de danske regler, vil der normalt kunne ydes den ønskede retshjælp med udgangspunkt i hovedforbrydelsen. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at Danmark vil betragte sig som afskåret fra at yde retshjælp, hvis det anmodende land alene behandler den efterfølgende medvirken, men ikke selv har kompetence til at behandle hovedforbrydelsen. Den situation vil lettere kunne opstå i dag, hvor mange lande har fået mere generelle bestemmelser om efterfølgende medvirken, og hvor det i langt højere grad end tidligere tilstræbes at rejse tiltale og foretage konfiskation i disse sager.

Der henvises i øvrigt til betænkningen s. 65-69 og 84.

Udvalget har endvidere undersøgt retstilstanden i andre lande og behandlet spørgsmålet om, hvilke internationale initiativer, der taget på området. Der henvises herom til betænkningen s. 70-83.

2.3. Udvalgets forslag

2.3.1. Behovet for en udvidelse af medvirkensområdet

Danmark havde fra 1866 til 1930 en generel bestemmelse om efterfølgende medvirken. Ophævelsen af bestemmelsen til fordel for en udvidelse af de specielle bestemmelser synes især at have haft sammenhæng med en ændret teoretisk holdning, der betragtede hæleri som en selvstændig forbrydelse (*delictum sui generis*), der ikke havde sammenhæng med meddelagtighed i hovedforbrydelsen.

Udvalget har overvejet, om reguleringen bør omfatte efterfølgende medvirken i stil med § 55 i 1866-straffeloven, der taler om at sikre den ved forbrydelsen ulovligt erhvervede fordel, selv at deltage i denne eller på anden måde at fortsætte den ved forbrydelsen tilvejebragte retsstridige tilstand.

Udvalget har dog ikke fundet, at der uden for det område, der vedrører dispositioner over udbytte, er situationer, hvor der kan være et særligt behov for regler om efterfølgende medvirken, bortset fra de situationer, hvor der allerede er specielle bestemmelser herom.

Udvalget har også overvejet, om der på nogle særlige områder er behov for at ophæve den traditionelle danske sondring mellem forudgående og efterfølgende medvirken og have en fælles bestemmelse om medvirken, uanset om den er forudgående eller efterfølgende. Udvalget vurderer, at det i nogle tilfælde kan være tvivlsomt, om et forhold skal bedømmes som forudgående eller efterfølgende medvirken.